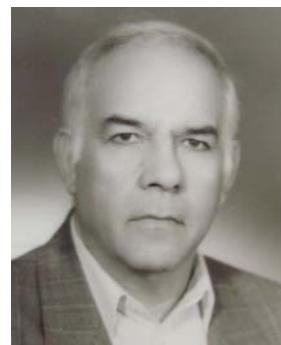

اخبار و یادداشت‌ها

استاد فرزانه دکتر محمدعلی پورعبدالله

حمیدرضا ابراهیمی ویشکی*

شور شیرین ز بس آراست ره جلوه‌گری

همه فرهاد تراود ز رگ و ریشه ما.

«ادیب نیشابوری»

سربازی، در سال ۱۳۴۷ وارد مؤسسه ریاضیات دکتر مصاحب (دانشگاه خوارزمی فعلی) شد و پس از اتمام دوره مدرسی به استخدام دانشگاه فردوسی مشهد در آمد. پس از سه سال فعالیت علمی و آموزشی، در سال ۱۳۵۲ برای ادامه تحصیل عازم انگلستان شد و با گذراندن دوره فوق لیسانس در دانشگاه نیوکاسل، در تابستان سال ۱۳۵۳ برای شروع دوره دکتری به دانشگاه لیورپول رفت و در اواخر تحصیل این دوره، به همراه استاد راهنمای خود به دانشگاه آدلاید استرالیا عزیمت و در سال ۱۳۵۶ فارغ‌التحصیل و پس از بازگشت به ایران، فعالیت‌های علمی و آموزشی خود را در دانشگاه فردوسی مشهد از سر گرفت. استاد در سال ۱۳۷۲ به مرتبه دانشیاری و در سال ۱۳۷۷ به مرتبه استادی ارتقا یافتند. وی در کنار فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی خود که حاصل آن انتشار چندین مقاله علمی و تربیت بالغ بر ۵۰ فارغ‌التحصیل دوره تحصیلات تکمیلی است در تألیف و ترجمه نیز تبحر خاصی داشته است که از آن میان می‌توان به ترجمه کتاب‌های «شناخت عمومی علم» و «منطق برای ریاضی‌دانان» اشاره نمود که هم اکنون نیز به عنوان مهم‌ترین مراجع برای دروس تاریخ علم و فلسفه علم ریاضیات مورد استفاده قرار می‌گیرد.

استاد در روز پانزدهم اردیبهشت‌ماه سال ۱۳۸۰ ساعتی پس از ترک کلاس درس، دچار عارضه مغزی گردید و پس از گذراندن چند دوره طولانی معالجات، اکنون بیش از ده سال است که از فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی بازمانده و خانه‌نشین شده است.

بهار ۱۳۹۰: استاد و همسر ایشان

خانواده

استاد در سال ۱۳۴۸ با خانم محترم نشوادیان‌بخش ازدواج نمود و حاصل این ازدواج سه فرزند (مازیار و سیامک که فارغ‌التحصیل

بزرگان اهل علم و فضیلت، به واسطه تأثیر شگرفی که بر جوامع بشری می‌گذارند همواره از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بوده‌اند. یکی از این بزرگان استاد دکتر محمدعلی پورعبدالله است که علاوه بر برخورداری از فضایل والای انسانی، به عنوان یک متخصص از بنیان‌گذاران شاخه «آنالیز هارمونیک مجرد» در ایران به شمار می‌رود. روحیه مسئولیت‌پذیری، قلم روان، فن بیان، ذوق سرشار معلمی، صداقت و آزاداندیشی او را به استادی تأثیرگذار و توانا در ذهن همگان ثبت نموده است. استاد از هر گونه تظاهر، تکلف و مقام طلبی گریزان بوده و حس انسان‌دوستی، صفا و فروتنی وی را به تکیه‌گاهی امن در ذهن شاگردان و همکاران وی مبدل ساخته است. ایشان بر زمینه‌های متنوعی از ریاضیات تسلط دارد و وسعت اطلاعات او در سایر علوم نیز کم‌نظیر است. وی علاوه بر آن که زبان‌های فارسی و انگلیسی را در حد کمال می‌داند، با زبان‌های فرانسه و عربی نیز در حد ترجمه و استفاده از متون علمی آشنا است.

زندگی‌نامه

استاد دکتر پورعبدالله در سال ۱۳۲۳ در کرمان به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی و متوسطه خود را در آن شهر به پایان رسانید. پس از اخذ لیسانس از دانشگاه تهران و انجام دوره ضرورت

اولین ترم دانشگاه، درس منطق و تئوری مجموعه‌ها بود و تدریس دکتر پورعبدالله. این کلاس به قدری جاذبه داشت که همیشه از قبل منتظر رسیدن روز کلاس بودم و پس از آن نیز با شوق فراوان در بسیاری از کلاس‌های ایشان شرکت کردم. بیان شهودی مفاهیم و استدلال‌ها از ویژگی‌های تدریس ایشان بود. استاد به کیفیت اهمیت بسیار می‌داد. حافظه ایشان زبانزد همگان بود و تسلط ایشان بر مطالب ادبی و تاریخی و زبان‌های مختلف باعث می‌شد کلاس‌های درس استاد از جنبه‌های متفاوتی برخوردار باشد. یکی دیگر از خصوصیات ایشان نگاه منصفانه به زنان و اهمیتی بود که برای پیشرفت آنان قائل بودند. در پایان باید بگویم که جایش در دانشکده خالی است ولی با اثری که از خود بر جای نهاده، جایگاهش همواره پا برجاست.

• دکتر سهله (دانشگاه گیلان): استاد پورعبدالله در طول تحصیل، برای بنده الگوی یک انسان وارسته بوده است. استادی که به مشکلات دانشجویان خود توجه ویژه داشت و همواره به عنوان تکیه‌گاهی قابل اعتماد از هر گونه کمک و راهنمایی دریغ نمی‌ورزید.

• دکتر میرزاویری^۱ (دانشگاه فردوسی): در مسیر زندگی راه‌های زیادی برای موفقیت هست اما کوتاه‌ترین راه هرگز وجود ندارد. ما باید برای آینده خود و فردای این خاک

تابستان ۱۳۷۵: آقایان دکتر مدقالجی، دکتر پورعبدالله، نگارنده، دکتر نیکام، دکتر ریاضی و دکتر رجالی

هدف‌هایی داشته باشیم. و معلم در این میان همواره در پی بهترین راه حل است. این چیزی است که تا معلم نباشید آن را

^۱ دوست ارجمندم نویسنده خوش ذوق، دکتر مجید میرزاویری در کتاب «حافظه استاد» سرگذشت زندگی استاد در طول دوره بیماری و مراقبت‌های فداکارانه همسر وی را با زیبایی تمام که به مذاق هر ریاضی خوانی خوش آید به رشته تحریر درآورده است.

دکتری مهندسی برق بوده و هم اکنون در ایالات متحده مشغول کار و تحقیق هستند و آزاده که فارغ‌التحصیل رشته مهندسی کشاورزی (است) می‌باشد. همه افراد خانواده بر وارستگی، مهربانی، صداقت و فروتنی وی اتفاق نظر دارند. به علاوه همسر او را مردی فاضل و دوراندیش معرفی نموده که تأکید ویژه بر زندگی معنوی و بدون تجملات داشته، و تربیت فرزندان را در رأس امور قرار می‌داده است و فرزندان وی را پدری نمونه، بی‌ادعا و تشنه مطالعه لقب داده که در اغلب زمینه‌ها صاحب نظر بوده و به عنوان یک راهنما و مشاور دلسوز، کسب دانش و تحصیل آنان را در اولویت اول قرار داده بود.

از زبان شاگردان

• دکتر کامیابی گل (دانشگاه فردوسی): به راستی مقام والای معلمی برارنده استاد فرهیخته آقای دکتر پورعبدالله است. اینجانب با کمال افتخار شاگردی این استاد عالی مقام را در دو مقطع تحصیلی تجربه کرده‌ام. از خداوند متعال بهبودی عاجل استاد را مسئلت می‌نمایم.

با کدامین لغتی من ز تو تکریم کنم

بهر آن زحمت بی حد تو تعظیم کنم

ای معلم چه کنم بهر تو جز آن که به صدق

شاخه‌ای از گل معنا به تو تقدیم کنم.

• دکتر میری (دانشگاه بیرجند): از بدو ورودم به دانشگاه در سال ۱۳۵۸ با استاد آشنا شده و او را استادی توانمند، فکور، مسلمان، درد آشنا و مهربان یافتم. خداوند را شاکرم که اغلب دروس اساسی دوره تحصیل خود را در محضر ایشان بوده‌ام. علاوه بر بهره‌مندی از توان علمی استاد، از روش و منش ایشان در زندگی اجتماعی بسیار بهره برده و هم‌اکنون نیز استفاده می‌نمایم. از جمله خصائل ویژه استاد، یکی حافظه قوی ایشان و دیگر توجه جدی به مشکلات دانشجویان بوده است که این جانب خاطرات شیرینی از هر مورد به یاد دارم که در این مجال نمی‌گنجد.

• دکتر حجازیان (دانشگاه فردوسی): استاد مانند خیلی از روزهای دیگر، سری به اتاق کار من و دکتر قانع زد. کمی در مورد فرزندانش صحبت کرد و از حال ما جويا شد. روز بعد خبر عارضه ناگوار، تمام دانشکده را در بهت و حیرت فرو برد. سرنوشت بازی تلخی کرده بود. باورمان نمی‌شد.

دادن به اطرافیان استفاده می‌کردند.

- دکتر تولایی (دانشگاه دامغان): دیروز درد دل‌هایمان را نزد استاد می‌بردیم تا از تفکر آن مدرس فلسفه و منطق ریاضیات چاره‌ای بجویم و از آن زبان صمیمی و نگاه آرام و برخورد بی‌تکلف او آرامشی کسب کنیم. امروز هم، به‌رغم آن‌که همه چیز سخت شده است، استاد هم‌چنان با روی گشاده‌پذیری دلتنگی‌های دانشجویان قدیمی‌ست و شاگردان همیشگی را همین کفایت می‌کند و دعای هر دم آنان سلامتی استاد است.

نایستان ۱۳۸۳: آقایان دکتر فتاحی، استاد، دکتر میری، دکتر خادم معبودی

کلام آخر: وقتی قرار شد نگارش این متن را شروع کنم تصمیم گرفتیم تا از تعدادی از شاگردان استاد که هم‌اکنون در دانشگاه‌های مختلف مشغول کار و تحقیق هستند بخواهیم که هر یک مطلبی کوتاه از استاد برایم ارسال کنند. اغلب با طیب خاطر پذیرفتند و مطالب ارسالی این دوستان را با اندکی دخل و تصرف در بالا آورده‌ام. نکته‌ای که اغلب این عزیزان در نوشته‌های خود به طور مشترک بدان پرداخته‌اند، و نگارنده برای پرهیز از تکرار و طولانی شدن کلام از آوردن همه موارد خودداری نموده، اشاره دارد به زحمات همسر استاد، که به حق نقش به‌سزایی در زندگی علمی استاد داشته است. به‌ویژه در سال‌های اخیر که استاد، حتی برای انجام ساده‌ترین امور ناتوان گشته، این بانوی نمونه با تکیه بر فضل پروردگار و رویی گشاده که حکایت از مهری روزافزون دارد با طیب خاطر هم‌چون پروانه‌ای برگرد این شمع می‌گردد و از وی مراقبت می‌کند.

عمر استاد دراز

* دانشگاه فردوسی مشهد

درک نخواهید کرد. معلم نسل‌ها را می‌سازد. این هنر معلم است که شاگردان خود را درک می‌کند و بی‌شک معتقدم که آن‌ها نیز سال‌ها بعد، نه تنها این هنرمندی را فراموش نخواهند کرد، بلکه خود نیز آن را برای رویارویی با نسلی دیگر به کار می‌برند. و این زیباترین هدیه‌ای است که یک معلم برای شاگردان شاگردان خود، نسل‌ها به ودیعه می‌گذارد. این قسمتی از صفات استاد ارجمند دکتر پورعبدالله بوده است.

- دکتر خادم معبودی (دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی): اکنون که قریب به پانزده سال از آن سال‌ها می‌گذرد و خود عهده‌دار تدریس، مشاوره و راهنمایی دانشجویان مقاطع بالاتر هستم بیشتر به زوایای وجودی ایشان پی می‌برم. از ساده‌زیستی ایشان گرفته تا متانت و آرامشی که در رفتارشان مشهود است. آرامشی که به ما نیز منتقل می‌شد تا بتوانیم با اطمینان خاطر به کار و تحقیق بپردازیم. خاطرات زیادی از استاد در ذهنم است، از سیزده به دری که همگی (به اتفاق خانواده‌ها و به میزبانی ایشان) در خدمت ایشان بودیم تا جلساتی که به ارائه سمینار و گزارش پیشرفت کار اختصاص داشت.

یا رب نگه بدارش در صحت و سلامت

کین گونه مهربانی کمتر به کف در آید.

- دکتر فتاحی (دانشگاه رازی): بزرگ‌ترین افتخارم این است که در دوران تحصیلات تکمیلی، شاگرد دکتر پورعبدالله بوده‌ام. ایشان مهم‌ترین نقش را در زندگی علمی و اخلاقی من داشته است. در بهار سال ۱۳۷۷ که دانشجوی دکتری بودم درگیر بیماری بسیار سختی شدم به‌طوری که برای مدت نسبتاً مدیدی از حضور در درس و کلاس محروم ماندم. در آن مدت استاد به‌طور مرتب برای عیادت و رسیدگی به وضعیت من به خوابگاه می‌آمد و این عمل متواضعانه استاد برای دیگر دانشجویان بسیار غیرمنتظره می‌نمود.

- دکتر صفاپور (دانشگاه ولی عصر): اینجانب با آن که به‌عنوان آخرین دانشجوی دکتر پورعبدالله و با نظر مثبت ایشان در دوره دکتری دانشگاه فردوسی مشهد پذیرفته شدم ولی شروع تحصیلم مقارن شد با آغاز بیماری استاد. به همین جهت خاطرات اینجانب بیشتر برمی‌گردد به ایام بیماری ایشان. اوقاتی را که برای عیادت، دقایقی در کنار ایشان حضور می‌یافتم، علی‌رغم وضعیت جسمی نه‌چندان مساعد، از روحیه بسیار بالایی برخوردار بود و از هر فرصتی برای روحیه

استاد پرویز شهریاری چهره ماندگار ریاضی، نویسنده، مترجم و روزنامه‌نگار کشور درگذشت.

روز جمعه ۲۲ اردیبهشت‌ماه سال ۱۳۹۱ جامعه ریاضی ایران شاهد از دست دادن یکی از فعال‌ترین چهره‌های ریاضی خود بود. استاد پرویز شهریاری، چهره ماندگار ریاضی در سال ۱۳۸۴، بامداد جمعه در بیمارستان جم تهران چشم از جهان فرو بست و در آرامگاه زرتشتیان تهران در قصر فیروزه به خاک سپرده شد.

۳-۵. استاد در مصاحبه‌ای که در روزنامه جام‌جم شماره ۱۷۰۵ به چاپ رسیده است خاطرات کودکی و تحصیلات خود را این‌گونه بیان می‌کند. من سال ۱۳۰۵ در کرمان متولد شدم و دوره دبستان و دبیرستان را در کرمان گذراندم. پدرم سال ۱۳۱۷ در ۴۶ سالگی از دنیا رفته بود. مادرم می‌خواست به هر قیمتی که شده است بچه‌هایش درس بخوانند و به همین دلیل با

وجود سختی‌های زندگی وارد دانش‌سرای مقدماتی کرمان شدم به این امید که حقوقی داشته باشم و زندگی را بگذرانم تا این‌که در سال دوم دانش‌سرای مقدماتی بخش‌نامه‌ای از تهران صادر شد مبنی بر این‌که شاگردان رتبه اول و دوم می‌توانند برای ادامه تحصیل به تهران بیایند و این شد که من هم به تهران آمدم. مسافرت من از کرمان به تهران خود، داستانی شد و ما یک هفته در راه بودیم. یک شب در یزد و یک شب هم در اصفهان ماندیم و بالاخره پس از یک هفته به تهران رسیدیم. در تهران پس از ۲ روز که راه و چاهی را پیدا کردیم ما را در شبانه‌روزی پذیرفتند. ابتدا من می‌خواستم رشته ادبی بخوانم چون برنامه‌ام این بود که فلسفه را دنبال

کنم، البته ناگفته نماند که به ریاضیات هم علاقه داشتم، اما از میان دانش‌آموزان دختر و پسری که آن سال آمده بودند نزدیک به ۳۵۰ نفرشان در رشته ادبی اسم نوشتند و با این‌که استادان برجسته‌ای مثل دکتر معین و دکتر هوشیار داشتیم، اما من احساس می‌کردم نمی‌توانم هیچ استفاده‌ای از کلاس‌ها بکنم و پس از یک ماه از آن کلاس بیرون آمدم و در جستجوی کلاسی بودم که تعداد کمتری شاگرد داشته باشد. فهمیدم رشته ریاضی ۶ شاگرد دارد که با من تعداد آن‌ها ۷ تا شد، اما وسط سال یک نفر از ما جدا شد و در نهایت ۶ نفر ماندیم که همگی هم شاگردهای علاقه‌مندی بودیم. چون در دانش‌سرای مقدماتی، کلاس ششم را نخوانده بودیم، در آن سال ششم دبیرستان را تمام کردیم، جای ما هم نزدیک بهارستان بود که دانشکده علوم و دانشکده ادبیات آنجا بود و بعد از این‌که سال ششم را تمام کردم وارد دانشکده تهران در رشته ریاضی شدم. اواسط درس بود که به خاطر پخش اعلامیه‌ها و روزنامه‌هایی که مربوط به چپ بود، از سازمان امنیت به سراغ من آمدند، بازداشت کردند و ۳ سال در زندان ماندم. آن موقع ۱۸ سالم بود. بعد از آزادی، سال سوم رشته ریاضی را خواندم و لیسانس گرفتم. آن وقت‌ها دوران لیسانس ریاضی ۳ ساله بود.

استاد راجع به حرفه معلمی خود می‌گوید:

من از وقتی خودم سال سوم دبیرستان نظام قدیم بودم (یعنی سال نهم) معلم حساب و هندسه ششم ابتدایی همان دبیرستان هم بودم و بیشتر هم رشته ریاضی را درس داده‌ام. یعنی از ۱۵ سالگی معلم بوده‌ام تا همین حالا و اگر کسی از من بپرسد در مجموع در عمرت چه کرده‌ای، می‌گویم معلمی کرده‌ام، راضی هم هستم.

نشسته از راست: آقایان: دکتر فریبرز آذریناه، دکتر علیرضا مدقالجی، استاد پرویز شهریاری، ایستاده از راست: خانم‌ها فریده صمدیان، سمانه بختیاری و آقای مرزعی عبیدی زاده

خبرگزاری ایسنا راجع به فعالیت‌های علمی، ادبی و سیاسی استاد آورده است:

نخستین کتاب استاد شهریار در سال ۱۳۲۷ به چاپ رسید. پرویز شهریار در دوران زندان، زبان روسی را که یکی از مهم‌ترین زبان‌های علمی روزگار بود، به طور کامل فراگرفت که برکات این امر، در طول بیش از نیم قرن تلاش‌های علمی وی در ترجمه ده‌ها کتاب علمی از زبان روسی نمود یافته است.

شهریار جوان در سال ۱۳۲۹ - یعنی زمانی که هنوز در زندان بود - یک مجموعه کتاب درسی ریاضی دوره اول دبیرستان را تألیف کرد و نخستین اثر ترجمه خود را که یادگار دوران زندان بود در سال ۱۳۳۱ با عنوان «تاریخ حساب رنه تاتون» منتشر کرد. وی از همان سال، تحصیلات خود در دانشکده علوم را ادامه داد و در کنار آن تا ۲۸ مرداد ماه سال ۱۳۳۳، سردبیری هفته‌نامه «وهومن» را برعهده گرفت.

به گزارش ایسنا، استاد در تابستان سال ۱۳۳۴ ازدواج کرد که ثمره این ازدواج پنج فرزند است که تمامی آن‌ها، جز فرزند دومشان که در هشت سالگی در اثر تصادف فوت کرد، به مدارج عالی علمی و تحصیلی دست یافته‌اند. راه‌اندازی نخستین کلاس کنکور در ایران، گروه فرهنگی خوارزمی، تأسیس دبیرستان پسرانه و انتشارات خوارزمی، تأسیس دبیرستان دخترانه مرجان، تدریس در دانشکده فنی دانشگاه تهران و دانش‌سرای عالی از جمله اقدامات استاد تا سال ۱۳۴۲ بود.

وی از سال ۱۳۴۲ تا ۱۳۴۹ در کنار فعالیت‌های وسیع آموزشی خود، ۹۰ شماره از مجله «سخن علمی و فنی» را منتشر کرد. به گزارش ایسنا، استاد شهریار هم‌چنین از سال ۱۳۴۶ تا ۱۳۵۴ سرپرست دفتر ترویج علوم وزارت آموزش عالی بود و در آن مدت، نشریه‌ای به نام مسائل دانشگاهی برای استفاده استادان دانشگاه‌ها منتشر می‌کرد. وی در فاصله سال‌های ۱۳۵۰ تا آذرماه ۱۳۵۴ گروه فرهنگی مرجان، انتشارات توکا و مدرسه عالی علوم اراک را پایه‌گذاری کرد.

شهریار، خود تا سال ۱۳۵۶ در این مدرسه عالی، که با کمک دکتر عبدالکریم قریب و دکتر حسین گل‌گلاب راه‌اندازی کرده بود، تدریس کرد. استاد هم‌چنین از سال ۱۳۵۴ تا ۱۳۶۲ مسئولیت نشریه‌های جانبی دانشگاه آزاد و از سال ۱۳۵۶ تا اسفند ۱۳۷۱، انتشار ۷۰ شماره از مجله «آشتی با ریاضیات» و «آشنایی با ریاضیات» و هفت شماره از نشریه «آشنایی با دانش» را بر عهده داشت. سردبیری نشریه «چیستا» از جمله دیگر فعالیت‌های علمی و فرهنگی استاد است که از شهریورماه سال ۱۳۶۰ تاکنون تداوم داشته است. علاوه بر این وی از سال ۱۳۷۹ تا مهرماه سال ۱۳۸۰، ۱۷ شماره از ماه‌نامه «دانش و مردم» را منتشر کرد.

در بیست و ششمین کنفرانس ریاضی کشور، که فروردین‌ماه

۱۳۷۴ در کرمان برگزار شد، به پاس یک عمر تلاش علمی و آموزشی استاد پرویز شهریار از او به عنوان پیش‌کسوت ریاضی تجلیل شد. در سال‌های ۱۳۷۶ و ۱۳۷۸ نیز در نخستین کنفرانس آموزشی ریاضی در اصفهان و سومین گردهمایی شکوفه‌های ریاضی در دانشکده علوم ریاضی دانشگاه شهید بهشتی از وی قدردانی به عمل آمد.

در سال ۱۳۷۹ به مناسبت سال جهانی ریاضیات (سال ۲۰۰۰) در مراکز مختلف، به عنوان پیش‌کسوت از استاد شهریار تجلیل شد و در اردیبهشت‌ماه سال ۱۳۸۱ در مراسمی ویژه با حضور وزیر وقت علوم تحقیقات و فناوری، دکتری افتخاری ریاضی دانشگاه شهید باهنر کرمان به استاد اعطا شد. استاد پرویز شهریار هم‌چنین در آبان‌ماه سال ۱۳۸۴، در پنجمین همایش «چهره‌های ماندگار» به عنوان چهره ماندگار آموزش ریاضیات ایران معرفی شد.

اولین همایش فرهنگ و تمدن ایران اسلام با رویکرد ریاضیات و نجوم در دی‌ماه سال ۱۳۸۸ در دانشگاه تربیت مدرس برگزار گردید. در این همایش سه روزه، که با همکاری انجمن ریاضی ایران برگزار شد، جایزه ابولقاسم قربانی به مرحوم دکتر پرویز شهریار تعلق گرفت و در اختتامیه این همایش، با حضور وزیر تحقیقات و فن‌آوری، و رئیس کمیته فرهنگ و تمدن ایران و اسلام شورای عالی انقلاب فرهنگی و رئیس انجمن ریاضی از ایشان تقدیر به عمل آمد. لازم به ذکر است که این جایزه توسط انجمن ریاضی ایران، به بهترین محقق در زمینه تاریخ ریاضیات اهدا می‌گردد.

از این استاد بزرگ، افزون بر ۶۰ عنوان کتاب درسی ریاضیات - از جمله دوره کتاب‌های درسی ریاضی سه سال اول دبیرستان نظام قدیم، دوره کامل ریاضیات دبیرستانی و کتاب‌های مسائل مربوط به آن و جبر سال سوم رشته ریاضی فیزیک و سه جلد کتاب آنالیز ریاضی - بیش از ۹۷ کتاب کمک درسی - به صورت ترجمه و تألیف - حدود ۲۰ کتاب در زمینه‌های مختلف تاریخ، فلسفه، کاربرد و آموزش ریاضیات و ۹ جلد کتاب سرگرمی در ریاضیات به دانش‌آموزان و دانش‌پژوهان ریاضی کشور ارائه شده است.

استاد شهریار علاوه بر این آثار، حدود ۱۴ عنوان کتاب دیگر در زمینه‌های مختلف تألیف یا ترجمه کرده که در این ارتباط می‌توان به کتاب‌های دانشمندان و هنرمندان، خانه اهریمن، دانش و شبه دانش، دو درس کوتاه درباره دیرین‌شناسی، قطاری که در بُعد چهارم گم شد و نظریه نسبیت در مسأله‌ها و تمرین‌ها اشاره کرد. این ریاضی‌دان پرتلاش هم‌چنین از سال ۱۳۲۵ تاکنون حدود یک هزار مقاله در نشریات مختلف به‌ویژه نشریه‌های علمی و ریاضی به چاپ رسانده است.

انجمن ریاضی ایران، فقدان این چهره برجسته و فرهیخته را، به جامعه ریاضی کشور تسلیت عرض می‌نماید.

پیام انجمن ریاضی ایران

به مناسبت درگذشت استاد پرویز شهریاری

مجنون که به عشق نامور شد معیار محبت بش— شد

«فریدون مشیری»

انجمن ریاضی ایران مجدداً درگذشت استاد فرزانه ریاضیات، نویسنده و مترجم نستوه ریاضیات، سردبیر و عضو هیأت تحریریه چند مجله ریاضی و علمی را به عموم دانش‌پژوهان و ریاضی‌کاران تسلیت عرض می‌کند.

هم‌زمانی این ضایعه با روز ایرانی «ریاضیات»، یادآور تداوم بی‌وقفه تلاش‌های انسان ایرانی از گذشته‌های دور تا به امروز برای ارتقاء سطح دانش و به‌ویژه ریاضیات و عمومی کردن آن در این کشور است.

اگر چه خیام شاعر، از خیام ریاضی‌دان و خیام منجم شناخته شده‌تر است، ولی دست‌کم در ایران همگان بر این باورند که تقویم مورد استفاده آنان از دستاوردهای کارهای خیام و همکاران وی در چند صد سال قبل است.

با توجه به این حقیقت که دستاوردهای اندیشمندان ممکن است اثرات آتی بر زندگی اجتماعی انسان نداشته باشند و در طی زمان به منصفه ظهور برسند، بر ماست که جنبه‌های گوناگون این دستاوردها را مطالعه و شناسایی کنیم و با ارج نهادن بر پدیدآورندگان آن‌ها و استفاده درست از الگوهای مناسب برای نسل حاضر معرفی کنیم.

انجمن ریاضی ایران بر این باور است که پرویز شهریاری بر انجام این وظیفه بسیار تأکید داشت و راه و رسم آن را نیز به نیکی آموخته بود.

فهرست کوتاهی از فعالیت‌های وی نشانه درک عمیق نکات ریز و درشت این مسئولیت و عمل به آن‌ها تا پایان عمر است.

- آموزگاری؛
- تألیف و ترجمه کتاب‌های درسی و کمک درسی؛
- تألیف و ترجمه مقالات ریاضی و علمی و انتشار آن‌ها؛
- سخنرانی برای عمومی کردن ریاضیات؛
- انتشار مجلات مختلف از جمله «آشتی با ریاضیات»، «آشنایی با دانش»، و «دانش و مردم»؛
- تأسیس گروه فرهنگی؛
- همکاری با بنگاه‌های چاپ و نشر کتاب؛
- تألیف مقالات در تاریخ ریاضیات؛

امید است معلمان و جوانان این مرز و بوم، با الگو قرار دادن فعالیت‌های علمی این دانشمند کشور خود، فعالیت‌های ایشان را تداوم و وسعت بخشند و موجبات تعالی علوم و به‌ویژه ریاضیات را در این کشور فراهم آورند.

انجمن ریاضی ایران

۹۱/۳/۳

نشست بررسی آزمون‌های ورودی دکتری

و کارشناسی ارشد ریاضی

فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران (شاخه علوم ریاضی)

پنجشنبه ۱۳۹۰/۹/۱۰

این نشست کارشناسی، با نام و یاد خداوند منان و با دعوت رئیس شاخه علوم ریاضی فرهنگستان و با حضور نمایندگان از دانشگاه‌های مجری دوره‌های تحصیلات تکمیلی در ساعت ۹/۳۰ صبح برگزار گردید. روش نیمه‌متمرکز گزینش دانشجو در دوره دکترای ریاضی، محور اصلی دستور جلسه بود و البته در مورد روش رایج و قدیمی آزمون ورودی دوره کارشناسی ارشد هم بحث و تبادل نظر شد. ارزیابی اعضای حاضر در این نشست به شرح ذیل جمع‌بندی و اعلام می‌گردد.

الف - آزمون نیمه‌متمرکز دکترای ریاضی

در سال ۱۳۸۹ بر اساس طرح جدیدی از طرف وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، آزمون ورودی دکتری در تمامی رشته‌ها برای اولین بار به صورت نیمه‌متمرکز برگزار گردید. در این آزمون ابتدا در برخی از دروس مقدماتی دوره کارشناسی به صورت تستی امتحان به صورت متمرکز برگزار گردید و داوطلبان بر اساس نمرات همین دروس مقدماتی (نظیر ریاضیات عمومی) و نمرات زبان خارجه و استعداد تحصیلی غربال شده و سپس چندین برابر ظرفیت اعلام شده از طرف دانشگاه‌ها، داوطلبان به حسب اولویت‌های انتخابی خود به دانشگاه‌ها معرفی شدند تا در مصاحبه علمی توسط گروه‌ها یا دانشکده‌های هر رشته شرکت کنند. برگزاری آزمون‌های ورودی دوره‌های تحصیلات تکمیلی که تنها به صورت تستی برگزار می‌شوند اثرات نامطلوبی بر نحوه تدریس در این دوره‌ها دارند و دانشجویان را برای حفظ کردن درس و آموختن شگردهای تست زدن، بدون فهم عمیق مطلب، ترغیب می‌کنند. لذا اعضای این نشست به طور خلاصه نقاط ضعف این آزمون را به شرح ذیل اعلام می‌دارند:

۱. اعلام بسیار دیرنگام مواد آزمون و نحوه برگزاری آن.
۲. مواد آزمون، به هیچ وجه نشان دهنده عمق اطلاعات داوطلبان نبود.
۳. الزام دانشگاه‌ها به برگزاری مصاحبه در بازه زمانی کوتاه (یک یا دو روز).
۴. منع دانشگاه‌ها از برگزاری آزمون کتبی.
۵. معرفی بیش از حد داوطلبان به دانشگاه‌ها جهت مصاحبه.

دهد ضریب دروس آنالیز بیشتر از سایر مواد آزمون در محاسبه معدل داوطلب دخالت داده شود. به همین نحو برای گرایش‌های هندسه و جبر و رشته‌های آمار و کاربردی عمل شود.

(ب) آزمون متمرکز کارشناسی ارشد

۱. اغلب دانشجویان پذیرفته شده در این آزمون، از وضعیت علمی خوبی برخوردار نبوده و از درک مفاهیم اولیه عاجزند. به خصوص داوطلبان با مدرک کارشناسی ریاضی کاربردی که در ارشد کاربردی نمره نمی‌آورند در گرایش‌های ریاضی محض پذیرفته می‌شوند که مشکلات عدیده‌ای را به وجود می‌آورد.

۲. ظرفیت پذیرش دانشجو بسیار زیاد است که این امر باعث بروز مشکلات زیادی در این دوره شده است.

۳. به دلیل کافی نبودن دقت برای طرح سوال‌ها، سوال‌های برخی از آزمون‌ها استاندارد نبوده و با دقت کافی انتخاب نشده‌اند.

پیشنهادهای

۱. در مهلت بیشتری کمیته‌های ذیربط سؤال‌های مواد آزمون هر رشته را انتخاب و بررسی کنند.
۲. کفی برای نمرات تخصصی هر رشته مشخص شود و داوطلبانی که این حد نصاب را ندارند پذیرفته نشوند.
۳. از طرف نهادهای ذیصلاح، نظیر انجمن ریاضی ایران یا کمیته‌های برنامه‌ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری معیارهایی برای ظرفیت پذیرش دانشجو در هر دانشگاه متناسب با توان علمی و تعداد اعضای هیأت علمی هر گروه یا دانشکده ریاضی و با توجه به مراتب علمی آن‌ها، تعیین گردد.
۴. ضریب‌هایی مناسب برای هر یک از مواد آزمون، متناسب با گرایش تحصیلی مورد نظر داوطلب در نظر گرفته شود. این پیشنهاد باید خیلی جدی گرفته شود تا نارسائی‌های بند ۲ نقاط ضعف تا حدی مرتفع شود.
۵. در مواد آزمون بازنگری جدی انجام گیرد و برای مواد آزمون، متناسب با رشته‌های کارشناسی ارشد، ضرایب بیشتری در نظر گرفته شود.
۶. تحولی در نحوه برگزاری آزمون تستی ایجاد شود تا ارزیابی داوطلبان دقیق‌تر انجام گیرد.

۶. یکسان بودن ضریب دروس زبان خارجه و استعداد تحصیلی با مواد آزمون هر رشته.

۷. این روش گزینش دانشجو، بر خلاف پیش‌بینی‌های قبلی نتوانست از مسافرت‌های زیاد داوطلبان به شهرهای مختلف جهت شرکت در آزمون یا مصاحبه علمی هر دانشگاه جلوگیری کند و لذا این هدف وزارت‌خانه هم برآورده نشد.

پیشنهادهای

از مسئولین و دست‌اندرکاران محترم مجدانه تقاضا می‌شود به پیشنهادهای ذیل که عصاره تجربیات و مشاهدات و تجزیه و تحلیل بسیاری از اعضای هیأت علمی با سابقه دانشگاه‌ها است توجه فرمایند.

۱. مواد امتحانی آزمون نیمه‌متمرکز مرحله اول، تحت‌نظر کمیته‌های تخصصی هر رشته و با توجه به نظریات دریافت شده از دانشگاه‌های مجری دوره‌های دکتری تعیین گردد.

۲. چون امکان برگزاری آزمون تشریحی برای سازمان سنجش آموزش کشور وجود ندارد، لااقل تحولی در نحوه برگزاری آزمون تستی ایجاد شود تا ارزیابی داوطلبان دقیق‌تر انجام گیرد.

۳. نظر به این‌که فارغ‌التحصیلان دوره‌های دکترای علوم ریاضی، فرصت‌های شغلی چندان زیادی ندارند، لذا افزایش بیش از حد دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری در این رشته به هیچ‌وجه به صلاح نیست.

۴. پذیرش نهایی دانشجویان دکتری (از میان داوطلبان معرفی شده سازمان سنجش آموزش کشور) به دانشگاه‌های مجری واگذار گردد و هر دانشگاه در مورد چگونگی برگزاری آزمون و مصاحبه علمی، خود تصمیم‌گیری کند. به این شرط که در مورد زمان آن باید با سایر دانشگاه‌ها هماهنگی شود.

۵. سازمان سنجش آموزش کشور کارنامه داوطلبان معرفی شده به هر دانشگاه را در اختیار آن دانشگاه قرار دهد.

۶. سازمان سنجش آموزش کشور، چند مرتبه در سال این آزمون را برگزار کند و هر دانشگاه حدنصابی برای نمره داوطلبان این آزمون مشخص و اعلام کند و داوطلبان بر حسب علاقه خود و نمره‌هایی که کسب کرده‌اند دانشگاه‌های موردنظر خود را انتخاب و در آزمون آن‌ها شرکت کنند. نمرات این آزمون می‌تواند تا دو سال معتبر باشد.

۷. در نظر گرفتن ضریب‌های متفاوت برای نمرات مواد آزمون متمرکز مرحله اول که بستگی به گرایشی دارد که داوطلب در آن گرایش تمایل به ادامه تحصیل دارد. مثلاً چنانچه در گرایش آنالیز مایل است در دوره دکتری ادامه تحصیل